

Kooperativní vyučování

Základními principy kooperativního učení jsou:

- individuální viditelnost a zodpovědnost (nikoli skrytí se ve skupině)
- zodpovědnost za ostatní (nikoli pouze zodpovědnost za sebe sama)
- sdílené vedení týmu (nikoli existence jednoho zvoleného či určeného vedoucího).

Kooperativní vyučování znamená, že učitel je partnerem, pozoruje dění ve třídě a pomáhá tam, kde je potřeba. Svým osobním příkladem, empatií, starostlivostí vytváří pocit bezpečného a neohrožujícího prostředí. Důležitý je nejen výsledek, ale také samotný průběh kooperativního učení a jeho kvalita, neboť přímo v jeho průběhu se žáci učí sociálním dovednostem. Kooperativní vyučování je účinné tehdy, podaří-li se propojit poznávací cíle s kooperativními způsoby práce.

Jen stěží lze vyučování založené na kooperaci realizovat v tradičně organizované škole, kde je zodpovědnost za předávání poznatků dána učiteli a komunikace se uskutečňuje ve schématech:

učitel	→	skupina žáků (nejčastěji ovšem všichni žáci ve třídě)
učitel	→	jednotlivý žák

Příznivějším prostředím pro uplatňování kooperace ve vyučování je škola založená na konstruktivistických přístupech k vyučování, jejímiž principy jsou:

- dítě se nezačíná učit teprve, když přijde do školy, učitel musí vycházet z toho, že dítě si přineslo poznání uspořádané do nějakých schémat a koncepcí, jde o to, tyto koncepce vyvolat, zachytit, spojit s novou zkušeností, prohloubit je, obohatit, rozvinout a nově je uspořádat,
- proces osvojování může efektivně pokročit teprve tehdy, jsou-li stávající koncepty vystaveny konfrontaci a na základě této konfrontace se „staví“ – konstruuje (ne předává) nové poznání,
- učitel není garantem pravdy, jediným, kdo má právo předávat; učitel je garantem metody – zajišťuje, aby každý žák mohl dosáhnout co nejvyšší možné úrovně kognitivní, sociální, operační, a to za účasti a přispění všech,
- inteligence dítěte není „prázdná nádoba“, kterou je třeba naplnit, ale určitá oblast, která se modifikuje a obohacuje.

Porovnáme-li principy, na kterých je založena konstruktivistická škola, s principy tzv. činné školy, vidíme přímou souvislost konstruktivistické školy s činnou školou, kooperačními strategiemi i s principem inkluзивity. Pracují-li v takovéto škole žáci na projektu, má jejich práce konkrétní cíl a zvyšuje se motivace žáků pro provádění výukových činností, které k naplnění výukového cíle směřují.

Žákovské projekty nalézají svůj smysl snadněji v prostředí konstruktivní školy, která podporuje kooperaci mezi jednotlivými subjekty a vícesměrnou komunikaci. Umožňují vytvořit ve škole takové prostředí, které se více blíží reálnému světu, který není rozdělen na jednotlivé disciplíny a je uspořádán podle specializací.